YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

28 päivänä huhtikuuta 2009 *

Asiassa C-420/07,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (Yhdistynyt kuningaskunta) on esittänyt 28.6.2007 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 13.9.2007, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Meletis Apostolides

vastaan

David Charles Orams ja

Linda Elizabeth Orams,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, jaostojen puheenjohtajat P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts, M. Ilešič ja A. Ó Caoimh sekä tuomarit R. Silva de Lapuerta (esittelevä tuomari), J. Malenovský, J. Klučka ja U. Lõhmus,

julkisasiamies: J. Kokott,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 16.9.2008 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Apostolides, edustajinaan T. Beazley, QC, ja barrister C. West, solicitor S. Congdonin ja advocate C. Candounasin valtuuttamina,

– Oramsit, edustajinaan C. Booth, N. Green, QC, barrister A. Ward ja barrister B. Bhalla,

– Kyproksen hallitus, asiamiehenään P. Clerides, jota avustavat D. Anderson, QC, ja barrister M. Demetriou,

– Kreikan hallitus, asiamiehinään A. Samoni-Rantou, S. Chala ja G. Karipsiadis,

– Puolan hallitus, asiamiehenään M. Dowgielewicz,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään F. Hoffmeister ja A.-M. Rouchaud,

kuultuaan julkisasiamiehen 18.12.2008 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee yhtäältä Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan liittymisehdoista ja niiden sopimusten mukautuksista, joihin Euroopan unioni perustuu, tehdyn asiakirjan Kyprosta koskevan pöytäkirjan N:o 10 (EUVL 2003, L 236, s. 955; jäljempänä pöytäkirja N:o 10) tulkintaa ja toisaalta tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 (EYVL 2001, L 12, s. 1) tiettyjen asetusta koskevien seikkojen tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa ovat vastakkain Apostolides, joka on Kyproksen kansalainen, ja Oramsit, jotka ovat aviopari ja Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisia (jäljempänä Oramsit), ja joka koskee kahden tuomion, jotka on antanut Eparchiako Dikastirio tis Lefkosias (Kypros), tunnustamista ja täytäntöönpanoa Yhdistyneessä kuningaskunnassa asetuksen N:o 44/2001 nojalla.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön oikeus

Pöytäkirja N:o 10

3 Pöytäkirjassa N:o 10 todetaan seuraavaa:

”Korkeat sopimuspuolet, jotka

vahvistavat sitoumuksensa Kyproksen ongelman kokonaisvaltaiseen ratkaisemiseen Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston asiaa koskevien päätöslauselmien mukaisesti sekä voimakkaan tukensa Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin tähän päämäärään tähtäävi[lle] toimi[lle],

katsovat, että Kyproksen ongelmaan ei ole vielä löydetty kokonaisvaltaista ratkaisua,

katsovat, että tämän vuoksi on määrättävä, että yhteisön säännöstön soveltamista lykätään niillä Kyproksen tasavallan alueilla, jotka eivät kuulu Kyproksen tasavallan hallituksen tosiasialliseen hallintaan,

katsovat, että jos Kyproksen ongelmaan löydetään ratkaisu, soveltamisen lykkääminen peruutetaan,

katsovat, että Euroopan unioni on valmis hyväksymään tällaisen ratkaisun ehdot Euroopan unionin perustana olevien periaatteiden mukaisesti,

katsovat, että on määrättävä niistä ehdoista, joiden mukaisesti Euroopan unionin lainsäädännön asiaankuuluvia säännöksiä sovelletaan edellä mainittujen alueiden ja sekä niiden alueiden, jotka kuuluvat Kyproksen tasavallan hallituksen tosiasialliseen hallintaan, että Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvan itäisen tukikohta-alueen välisellä linjalla,

toivovat, että Kyproksen liittymisestä Euroopan unioniin on etua kaikille Kyproksen kansalaisille ja että se edistää maan sisäistä rauhaa ja sovintoa,

katsovat näin ollen, että mikään tässä pöytäkirjassa ei saa estää tähän päämäärään tähtääviä toimenpiteitä,

katsovat, että tällaiset toimenpiteet eivät saa vaikuttaa yhteisön säännöstön soveltamiseen liittymissopimuksessa esitettyjen edellytysten mukaisesti missään muussa osassa Kyproksen tasavaltaa,

ovat hyväksyneet seuraavat määräykset:

1 artikla

1. Yhteisön säännöstön soveltamista lykätään niillä Kyproksen tasavallan alueilla, jotka eivät kuulu Kyproksen tasavallan hallituksen tosiasialliseen hallintaan.

2. Neuvosto päättää yksimielisesti komission ehdotuksesta 1 kohdassa tarkoitetun lykkäämisen peruuttamisesta.

2 artikla

1. Neuvosto määrittelee yksimielisesti komission ehdotuksesta ne ehdot, joiden mukaisesti Euroopan unionin lainsäädännön säännöksiä sovelletaan 1 artiklassa tarkoitettujen alueiden ja niiden alueiden, jotka kuuluvat Kyproksen tasavallan hallituksen tosiasialliseen hallintaan, välisellä linjalla.

2. Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvista tukikohta-alueista Kyproksessa tehdyn pöytäkirjan liitteen IV osaa sovellettaessa Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvan itäisen tukikohta-alueen ja 1 artiklassa tarkoitettujen alueiden välistä rajaa pidetään Yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluvan tukikohta-alueen ulkorajana – – niin kauan kuin yhteisön säännöstön soveltamista lykätään 1 artiklan mukaisesti.

3 artikla

1. Tämän pöytäkirjan määräykset eivät estä 1 artiklassa tarkoitettujen alueiden taloudelliseen kehittämiseen tähtääviä toimenpiteitä.

2. Tällaiset toimenpiteet eivät vaikuta yhteisön säännöstön soveltamiseen liittymissopimuksessa esitettyjen edellytysten mukaisesti missään muussa osassa Kyproksen tasavaltaa.

4 artikla

Jos ongelmaan löydetään ratkaisu, neuvosto päättää yksimielisesti komission ehdotuksesta Kyproksen liittymistä Euroopan unioniin koskevien ehtojen mukautuksista Kyproksen turkkilaisen yhteisön osalta.”

Asetus N:o 44/2001

4 Asetuksen N:o 44/2001 johdanto-osan 16–18 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(16) Keskinäinen luottamus lainkäyttöön edellyttää, että jäsenvaltiossa annettu tuomio tunnustetaan ilman erityistä menettelyä paitsi, jos riidan kohteena on kysymys tuomion tunnustamisesta.

(17) Tämä sama keskinäinen luottamus tekee oikeutetuksi sen, että menettely, jolla jäsenvaltiossa tunnustetaan täytäntöönpanokelpoiseksi toisessa jäsenvaltiossa annettu tuomio, on tehokas ja nopea. Tämän vuoksi tuomion täytäntöönpanokelpoiseksi julistamisen olisi tapahduttava toimitettujen asiakirjojen muodollisen tarkastuksen jälkeen lähes ilman enempiä toimenpiteitä ja ilman mahdollisuutta, että tuomioistuin ottaa omasta aloitteestaan huomioon tämän asetuksen mukaisia täytäntöönpanon epäämisperusteita.

(18) Vastaajan oikeuksien huomioon ottaminen merkitsee kuitenkin sitä, että vastaajan on voitava hakea täytäntöönpanokelpoisuudesta annettuun päätökseen muutosta kontradiktorisessa menettelyssä, jos hän katsoo, että jokin täytäntöönpanon epäämisen perusteista täyttyy. Myös sillä, joka hakee tuomion julistamista täytäntöönpanokelpoiseksi, on oltava mahdollisuus hakea muutosta päätökseen, jolla hakemus tuomion julistamisesta täytäntöönpanokelpoiseksi on hylätty.”

5 Kyseisen asetuksen 1 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tätä asetusta sovelletaan siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa, riippumatta siitä, millaisessa tuomioistuimessa niitä käsitellään. Erityisesti asetusta ei sovelleta vero- tai tulliasioihin eikä hallinto-oikeudellisiin asioihin.”

6 Saman asetuksen 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Kanne henkilöä vastaan, jonka kotipaikka on jäsenvaltiossa, nostetaan hänen kansalaisuudestaan riippumatta tuon jäsenvaltion tuomioistuimissa, jollei tämän asetuksen säännöksistä muuta johdu.

2. Henkilöön, joka ei ole sen jäsenvaltion kansalainen, missä hänen kotipaikkansa on, sovelletaan samoja tuomioistuimen toimivaltaa koskevia säännöksiä ja määräyksiä kuin tuon valtion omiin kansalaisiin.”

7 Asetuksen N:o 44/2001 II luvun 6 jaksoon, jonka otsikkona on ”Yksinomainen toimivalta”, kuuluvan 22 artiklan 1 alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Seuraavilla tuomioistuimilla on asianosaisten kotipaikasta riippumatta yksinomainen toimivalta:

1) asiassa, joka koskee esineoikeutta kiinteään omaisuuteen tai kiinteän omaisuuden vuokrasopimusta, sen jäsenvaltion tuomioistuimilla, missä kiinteistö sijaitsee.

Kuitenkin asiassa, joka koskee kiinteän omaisuuden vuokraamista tilapäiseen yksityiskäyttöön enintään kuudeksi peräkkäiseksi kuukaudeksi, toimivalta on myös sen jäsenvaltion tuomioistuimilla, missä vastaajan kotipaikka on, edellyttäen, että vuokralainen on luonnollinen henkilö ja vuokranantajan ja vuokralaisen kotipaikka on samassa jäsenvaltiossa.”

8 Kyseisen asetuksen 34 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tuomiota ei tunnusteta, jos

1) tunnustaminen on selkeästi vastoin sen jäsenvaltion oikeusjärjestyksen perusteita (ordre public), missä tunnustamista pyydetään;

2) tuomio on annettu poisjäänyttä vastaajaa vastaan eikä haastehakemusta tai vastaavaa asiakirjaa ole annettu tiedoksi vastaajalle niin hyvissä ajoin ja siten, että vastaaja olisi voinut valmistautua vastaamaan asiassa, paitsi jos vastaaja ei ole hakenut tuomioon muutosta, vaikka olisi voinut niin tehdä;

3) tuomio on ristiriidassa sellaisen tuomion kanssa, joka on annettu samojen asianosaisten välillä siinä jäsenvaltiossa, missä tunnustamista pyydetään;

4) tuomio on ristiriidassa toisessa jäsenvaltiossa tai kolmannessa valtiossa samaa asiaa koskevan ja samojen asianosaisten välillä aikaisemmin annetun tuomion kanssa ja viimeksi mainittu tuomio täyttää ne edellytykset, jotka ovat tarpeen sen tunnustamiseksi siinä jäsenvaltiossa, missä tunnustamista pyydetään.”

9 Saman asetuksen 35 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Tuomiota ei tunnusteta myöskään silloin, kun II luvun 3, 4 ja 6 jakson säännöksiä ei ole noudatettu, eikä 72 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa.

2. Sen valtion tuomioistuin tai viranomainen, missä tunnustamista pyydetään, on tutkiessaan, onko olemassa jokin edellä olevassa kohdassa tarkoitettu toimivaltaperuste, sidottu niihin tosiseikkoihin, joihin tuomiojäsenvaltion tuomioistuin on perustanut toimivaltansa.

3. Jollei 1 kohdan säännöksistä muuta johdu, tuomiojäsenvaltion tuomioistuinten toimivaltaa ei saa tutkia; tuomioistuimen toimivaltaa koskevat säännökset eivät kuulu 34 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin oikeusjärjestyksen perusteisiin.”

10 Asetuksen N:o 44/2001 38 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltiossa annettu ja siellä täytäntöönpanokelpoinen tuomio on pantava täytäntöön toisessa jäsenvaltiossa, kun tuomio asiaan osallisen hakemuksesta on siellä julistettu täytäntöönpanokelpoiseksi.

2. Yhdistyneessä kuningaskunnassa on kuitenkin sellaiset tuomiot pantava täytäntöön Englannissa ja Walesissa, Skotlannissa tai Pohjois-Irlannissa, jotka asiaan osallisen pyynnöstä on rekisteröity täytäntöönpanoa varten asianomaisessa Yhdistyneen kuningaskunnan osassa.”

11 Asetuksen N:o 44/2001 45 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Tuomioistuin, jolta muutosta haetaan 43 tai 44 artiklan mukaisesti, voi evätä tuomion julistamisen täytäntöönpanokelpoiseksi tai kumota täytäntöönpanokelpoiseksi julistamisesta tehdyn päätöksen ainoastaan jollakin 34 ja 35 artiklassa mainituista perusteista. Sen on annettava päätöksensä viipymättä.

2. Ulkomaista tuomiota ei saa sen sisältämän asiaratkaisun osalta ottaa missään tapauksessa uudelleen tutkittavaksi.”

Kansallinen oikeus

12 Kansallisen lainsäädännön mukaan Kyproksen tasavallan niillä alueilla, jotka eivät kuulu tämän jäsenvaltion hallituksen tosiasialliseen hallintaan (jäljempänä pohjoisosa), olevaa maata koskevat omistusoikeudet ovat päteviä ja pysyvät voimassa siitä huolimatta, että Turkin armeija tunkeutui Kyproksen alueelle vuonna 1974 ja että tämän seurauksena osa tästä valtiosta on sotilaallisesti miehitettynä.

13 Tuomioistuimista annetun lain 14/60 21 §:n 2 momentissa, sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiaan, säädetään, että kun kanne koskee kiinteistöön liittyvää asiaa, ”kanne nostetaan sen alueen, jossa tällainen kiinteistö sijaitsee, Eparchiako Dikastiriossa”.

14 Kyrenian ja Nikosian alueet yhdistettiin määräyksellä, jonka Anotato Dikastirio tis Kypriakis Dimokratias (ylimmän oikeusasteen tuomioistuin) antoi ja joka julkaistiin Episimi Efimerida tis Kypriakis Dimokratias -nimisessä Kyproksen tasavallan virallisessa lehdessä 13.9.1974; tämä tapahtui pohjoisosaan tunkeutumisen jälkeen.

15 Kyproksen lainsäädännön mukaan haasteen tiedoksianto puolisolle voi pätevästi tapahtua siten, että haaste ojennetaan toiselle puolisolle. Jos vastaaja ei ilmoita aikomuksestaan vastata asiassa kymmenen päivän kuluessa haasteen tiedoksisaannista, kantaja voi vaatia yksipuolista tuomiota. Vastaamisaikomusta koskeva ilmoitus on toimi, joka ei edellytä minkäänlaisten puolustautumista koskevien perusteiden esittämistä.

16 Hakemus yksipuolisen tuomion takaisinsaanniksi edellyttää, että hakija esittää todennäköisiä perusteita (arguable defence) kiistääkseen häntä vastaan nostetun kanteen.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

17 Ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa vireillä oleva menettely koskee kahden tuomion, jotka on antanut Eparchiako Dikastirio tis Lefkosias (jäljempänä kyseessä olevat tuomiot), tunnustamista ja täytäntöönpanoa Yhdistyneessä kuningaskunnassa asetuksen N:o 44/2001 nojalla; tuomioilla ratkaistiin kanne, jonka Apostolides oli nostanut Oramseja vastaan tietyn maa-alueen osalta (jäljempänä maa-alue).

18 Maa-alue sijaitsee Lapithosissa pohjoisosaan kuuluvalla Kyrenian alueella. Maa-alueen omisti Apostolidesin suku, jonka hallinnassa se oli ennen kuin Turkin armeija tunkeutui Kyprokselle vuonna 1974. Hänen sukunsa kuului Kyproksen kreikkalaisyhteisöön, joten se joutui jättämään kotinsa ja muutti asumaan tämän saaren siihen osaan, joka kuuluu Kyproksen hallituksen tosiasialliseen hallintaan (jäljempänä hallituksen hallintaan kuuluva alue).

19 Oramsit väittävät ostaneensa maa-alueen vuonna 2002 vilpittömässä mielessä kolmannelta osapuolelta, joka puolestaan oli ostanut sen Pohjois-Kyproksen turkkilaisen tasavallan viranomaisilta; tätä tasavaltaa ei tähän mennessä ole tunnustanut yksikään valtio Turkin tasavaltaa lukuun ottamatta. Maa-alueen perättäiset

hankinnat väitetään tehdyn kyseisen tasavallan lakien mukaisesti. Oramsit ovat rakentaneet maa-alueelle huvilan, jota he pitävät loma-asuntonaan ja jossa he usein oleskelevat.

20 Henkilöiden liikkuvuutta pohjoisosan ja hallituksen hallintaan kuuluvan alueen välillä rajoitettiin vuoden 2003 huhtikuuhun asti.

21 Eparchiako Dikastirio tis Lefkosias, joka on hallituksen hallintaan kuuluvalla alueella toimiva kyproslainen tuomioistuin, antoi 26.10.2004 haasteet sen kanteen osalta, jonka Apostolides oli nostanut Oramseja vastaan. Mainitun tuomioistuimen haastemies antoi kyseiset haasteet, eli yhden kummallekin puolisolle, tiedoksi paikan päällä samana päivänä maa-alueen osoitteeseen. Molemmat haasteet annettiin tiedoksi siten, että ne ojennettiin henkilökohtaisesti Linda Oramsille, joka kieltäytyi allekirjoittamasta tästä tiedoksiannosta osoituksena ollutta asiakirjaa.

22 Haastemies ei ilmoittanut Linda Oramsille olevansa haastemies, eikä hän ilmoittanut myöskään sitä, mitä hänen ojentamansa asiakirjat olivat; ne oli laadittu kreikan kielellä, jota Oramsit eivät ymmärrä. Linda Orams kuitenkin ymmärsi, että asiakirjat olivat luonteeltaan virallisia ja oikeudellisia.

23 Kummankin haasteen kansilehdellä luki kreikaksi, että yksipuolisen tuomion välttämiseksi oli tarpeen, että aikomuksesta vastata asiassa ilmoitettaisiin Eparchiako Dikastirio tis Lefkosiasille kymmenen päivän kuluessa haasteen tiedoksisaannista.

24 Vaikka Linda Oramsin oli vaikea löytää pohjoisosasta asianajajaa, joka puhuisi kreikkaa ja jolla olisi lupa edustaa häntä hallituksen hallintaan kuuluvalla alueella toimivissa tuomioistuimissa, hän onnistui hankkimaan tällaisen asianajajan, joka sitoutui ilmoittamaan 8.11.2004 hänen puolestaan aikomuksesta vastata asiassa. Asianajaja ei kuitenkaan ilmoittanut tästä aikomuksesta mainitulle tuomioistuimelle kyseisenä vaan vasta seuraavana päivänä.

25 Koska 9.11.2004 kukaan ei ollut ilmoittanut Oramsien puolesta aikomuksesta vastata asiassa, Eparchiako Dikastirio tis Lefkosias antoi Apostolidesin kanteesta yksipuolisen tuomion. Samana päivänä tämä tuomioistuin hylkäsi Oramsin asianajajan esittämän valtakirjan, koska se oli laadittu englannin eikä kreikan tai turkin kielellä.

26 Ennakkoratkaisupyynnön mukaan yksipuolisessa tuomiossa, jonka Eparchiako Dikastirio tis Lefkosias antoi, Oramsit määrätään

– purkamaan huvila, uima-allas ja aita, jotka he olivat pystyttäneet maa-alueelle

– antamaan maa-alue välittömästi Apostolidesin vapaaseen hallintaan

– maksamaan Apostolidesille useita rahasuorituksia erityisinä vahingonkorvauksina ja hallinnan menetyksestä maksettavana korvauksena kuukausittain eli vuokrana siihen asti, kunnes tuomiota on noudatettu, korkoineen

– pidättäytymään jatkamasta lainvastaisia maa-alueeseen kohdistuvia toimia itse tai asiamiesten välityksellä ja

– maksamaan oikeudenkäyntikulut ja muut kulut korkoineen.

27 Oramsit hakivat 15.11.2004 kyseisen tuomion takaisinsaantia. Oramsien ja Apostolidesin esittämät argumentit ja todistelun kuultuaan Eparchiako Dikastirio tis Lefkosias hylkäsi 19.4.2005 antamallaan tuomiolla Oramsien takaisinsaantihakemuksen sillä pääasiallisella perusteella, että nämä eivät olleet esittäneet todennäköisiä perusteita kiistääkseen Apostolidesin oikeuden maa-alueeseen. Oramsit velvoitettiin korvaamaan hakemukseen liittyneet oikeudenkäyntikulut.

28 Oramsit valittivat tuomiosta, jolla heidän takaisinsaantihakemuksensa oli hylätty. Anotato Dikastirio tis Kypriakis Dimokratias hylkäsi valituksen 21.12.2006 antamallaan tuomiolla.

29 Apostolides haki 18.10.2005 vaadituilla asiakirjoilla asetuksen N:o 44/2001 nojalla kyseessä olevien tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa Englannissa. High Court of Justicen (England & Wales), Queen's Bench Division, Master määräsi 21.10.2005, että kyseiset tuomiot ovat saman asetuksen nojalla täytäntöönpanokelpoisia Englannissa.

30 Oramsien haettua kyseiseen päätökseen muutosta asetuksen N:o 44/2001 43 artiklan nojalla High Court of Justicen tuomari kumosi päätöksen 6.9.2006 tekemällään päätöksellä. Apostolides valitti tästä päätöksestä ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen kyseisen asetuksen 44 artiklan nojalla.

31 Tässä tilanteessa Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Estääkö se, että – – pöytäkirjassa N:o 10 olevassa 1 artiklan 1 kohdassa lykätään yhteisön säännöstön soveltamista pohjoisosassa, jäsenvaltion tuomioistuinta

tunnustamasta ja panemasta täytäntöön sellaisen Kyproksen tasavallan tuomioistuimen, joka toimii hallituksen hallintaan kuuluvalla alueella, antamaa pohjois-osassa olevaa maa-aluetta koskevaa tuomiota, kun tuomion tunnustamista ja täytäntöönpanoa vaaditaan yhteisön säännöstöön kuuluvan – – asetuksen – – N:o 44/2001 nojalla?

2) Oikeutetaanko tai velvoitetaanko asetuksen N:o 44/2001 35 artiklan 1 kohdassa jäsenvaltion tuomioistuin epäämään sellaisen tuomion tunnustaminen ja täytäntöönpano, jonka jonkin muun jäsenvaltion tuomioistuimet ovat antaneet ja joka koskee viimeksi mainitun jäsenvaltion sellaisessa osassa olevaa maa-aluetta, joka ei kuulu mainitun jäsenvaltion hallituksen tosiasialliseen hallintaan? Onko tällainen tuomio ristiriidassa erityisesti asetuksen N:o 44/2001 22 artiklan kanssa?

3) Voidaanko sellaisen jäsenvaltion tuomioistuimen, joka toimii siinä tämän jäsenvaltion osassa, joka kuuluu kyseisen jäsenvaltion hallituksen tosiasialliseen hallintaan, tuomion, joka koskee kyseisen jäsenvaltion sellaisessa osassa olevaa maa-aluetta, joka ei kuulu asianomaisen jäsenvaltion hallituksen tosiasialliseen hallintaan, tunnustaminen tai täytäntöönpano evätä asetuksen N:o 44/2001 34 artiklan 1 alakohdan nojalla siitä käytännön syystä, että tuomiota ei voida panna täytäntöön siellä, missä maa-alue sijaitsee, vaikka tuomio voidaan panna täytäntöön siinä jäsenvaltion osassa, joka kuuluu asianomaisen jäsenvaltion hallituksen hallintaan?

4) Kun

– vastaajaa vastaan on annettu yksipuolinen tuomio

– vastaaja on tämän jälkeen hakenut samassa tuomioistuimessa muutosta yksipuoliseen tuomioon, mutta

– hänen hakemuksensa, jonka johdosta on pidetty täysimääräinen ja oikeudenmukainen suullinen käsittely, ei ole menestynyt siitä syystä, että hän ei ole kyennyt esittämään todennäköisiä perusteita kiistääkseen häntä vastaan nostetun kanteen (mikä on kansallisen oikeuden mukaan tarpeen yksipuolisen tuomion takaisinsaanniksi),

voiko mainittu vastaaja vastustaa alkuperäisen yksipuolisen tuomion täytäntöönpanoa tai takaisinsaantihakemuksen johdosta annetun ratkaisun täytäntöönpanoa asetuksen N:o 44/2001 34 artiklan 2 alakohdan nojalla sillä perusteella, että haastehakemusta ei ole annettu hänelle tiedoksi niin hyvissä ajoin ja siten, että hän olisi voinut valmistautua vastaamaan asiassa ennen alkuperäisen yksipuolisen tuomion antamista? Onko sillä seikalla, että suullinen käsittely mahdollisesti koski vain vastaajan kanteeseen antamaa vastausta, merkitystä asiassa?

5) Kun asetuksen N:o 44/2001 34 artiklan 2 alakohdan nojalla arvioidaan sitä, onko ’haastehakemus tai vastaava asiakirja annettu tiedoksi vastaajalle niin hyvissä ajoin ja siten, että vastaaja olisi voinut valmistautua vastaamaan asiassa’, mitkä tekijät arvioinnissa on otettava huomioon? Erityisesti kysytään seuraavaa:

a) Tilanteessa, jossa tiedoksiannolla tosiasiallisesti annettiin asiakirja vastaajan tietoon, onko vastaajan tai hänen lakimiestensä haasteen tiedoksiannon jälkeisten tointen (tai toimimattomuuden) arvioinnilla merkitystä?

b) Mitä merkitystä on vastaajan tai hänen lakimiestensä tietyllä toiminnalla tai kokemilla vaikeuksilla vai onko niillä merkitystä lainkaan?

c) Onko sillä merkitystä, että vastaajan lakimies olisi voinut ilmoittaa aikomuksesta vastata asiassa ennen kuin yksipuolinen tuomio annettiin?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

32 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään pääasiallisesti, estääkö se, että pöytäkirjassa N:o 10 olevassa 1 artiklan 1 kohdassa lykätään yhteisön säännöstön soveltamista pohjoisosassa, soveltamasta asetusta N:o 44/2001 tuomioon, jonka on antanut hallituksen hallintaan kuuluvalla alueella toimiva kyproslainen tuomioistuin mutta joka koskee kyseisessä pohjoisosassa sijaitsevaa maaaluetta.

33 Heti aluksi on todettava, että uuden jäsenvaltion liittymisasiakirja perustuu pääasiallisesti siihen yleiseen periaatteeseen, että yhteisön oikeuden säännöksiä ja määräyksiä sovelletaan välittömästi ja täysimääräisesti kyseiseen valtioon, koska poikkeukset ovat sallittuja vain, jos niistä määrätään nimenomaisesti siirtymämääräyksissä (ks. vastaavasti asia 258/81, Metallurgiki Halyps v. komissio, tuomio 9.12.1982, Kok., s. 4261, 8 kohta).

34 Tämän osalta on huomattava, että pöytäkirjassa N:o 10 on kyse edellisessä kohdassa mainittua periaatetta koskevasta siirtymäkauden poikkeuksesta, joka perustuu Kyproksella vallitsevaan poikkeukselliseen tilanteeseen.

35 Kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 35 kohdassa, liittymisasiakirjan määräyksiä, joissa sallitaan poikkeuksia EY:n perustamissopimuksen säännöistä, on kuitenkin tulkittava suppeasti ottamalla huomioon kyseessä olevat perustamissopi-

muksen säännöt, ja niiden soveltamisala on rajoitettava siihen, mikä on aivan välttämätöntä tavoitteen saavuttamiseksi (ks. analogisesti asia 231/78, komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, tuomio 29.3.1979, Kok., s. 1447, Kok. Ep. IV, s. 461, 13 kohta; asia 77/82, Peskeloglou, tuomio 23.3.1983, Kok., s. 1085, 12 kohta; asia 11/82, Piraiki-Patraiki ym. v. komissio, tuomio 17.1.1985, Kok., s. 207, 26 kohta; asia C-3/87, Agegate, tuomio 14.12.1989, Kok., s. 4459, 39 kohta ja asia C-233/97, KappAhl, tuomio 3.12.1998, Kok., s. I-8069, 18 kohta).

36 Pääasiassa on niin, että pöytäkirjassa N:o 10 määrättyä poikkeusta ei voida tulkita siten, että se estäisi soveltamasta asetusta N:o 44/2001 kyproslaisen tuomioistuimen antamiin kyseessä oleviin tuomioihin.

37 Pöytäkirjassa N:o 10 olevan 1 artiklan 1 kohdan sanamuodon mukaisesta tulkinnasta nimittäin ilmenee, että siinä määrätty lykkääminen rajoittuu yhteisön säännöstön soveltamiseen pohjoisosassa. Pääasiassa kyseessä olevat tuomiot, joiden tunnustamista Apostolides vaatii, on kuitenkin antanut tuomioistuin, joka toimii hallituksen hallintaan kuuluvalla alueella.

38 Se, että nämä tuomiot koskevat pohjoisosassa sijaitsevaa maa-aluetta, ei estä edellisessä kohdassa mainittua tulkintaa, koska yhtäältä kyseinen seikka ei kumoa velvollisuutta soveltaa asetusta N:o 44/2001 hallituksen hallintaan kuuluvalla alueella ja toisaalta se ei myöskään merkitse, että asetusta siksi sovellettaisiin pohjoisosassa (ks. analogisesti asia C-281/02, Owusu, tuomio 1.3.2005, Kok., s. I-1383, 31 kohta).

39 Ensimmäiseen kysymykseen on vastattava edellä esitetyn perusteella, että se, että pöytäkirjassa N:o 10 olevassa 1 artiklan 1 kohdassa lykätään yhteisön säännöstön soveltamista pohjoisosassa, ei estä soveltamasta asetusta N:o 44/2001 tuomioon, jonka on antanut hallituksen hallintaan kuuluvalla alueella toimiva kyproslainen tuomioistuin mutta joka koskee kyseisessä pohjoisosassa sijaitsevaa maa-aluetta.

Toinen, kolmas, neljäs ja viides kysymys

40 Toisesta, kolmannesta, neljännestä ja viidennestä kysymyksestä on täsmennettävä, että komissio viittaa mahdollisuuteen, että asia ei kuulu asetuksen N:o 44/2001 aineelliseen soveltamisalaan. Tällaisen väitteen takia on siis selvitettävä, voidaanko pääasiaa pitää asetuksen 1 artiklassa tarkoitettuna ”siviili- ja kauppaoikeudellisena asiana”.

41 Tältä osin on muistutettava, että sen varmistamiseksi, että asetuksesta N:o 44/2001 jäsenvaltioille ja asianomaisille henkilöille syntyvät oikeudet ja velvoitteet ovat mahdollisimman tasapuolisia ja yhdenmukaisia, ”siviili- ja kauppaoikeudellisen asian” käsitettä ei ole tulkittava siten, että siinä ainoastaan viitattaisiin jonkin asianomaisen jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen. Kyseistä käsitettä on pidettävä itsenäisenä käsitteenä, jonka tulkinnassa on käytettävä perustana kyseisen asetuksen tavoitteita ja järjestelmää sekä niitä yleisiä periaatteita, jotka ilmenevät kansallisten oikeusjärjestysten muodostamasta kokonaisuudesta (ks. asia 29/76, LTU, tuomio 14.10.1976, Kok., s. 1541, Kok. Ep. III, s. 203, 3 kohta; asia 814/79, Rüffer, tuomio 16.12.1980, Kok., s. 3807, 7 kohta; asia C-172/91, Sonntag, tuomio 21.4.1993, Kok., s. I-1963, 18 kohta; asia C-266/01, Préservatrice foncière TIARD, tuomio 15.5.2003, Kok., s. I-4867, 20 kohta; asia C-343/04, ČEZ, tuomio 18.5.2006, Kok., s. I-4557, 22 kohta ja asia C-292/05, Lechouritou ym., tuomio 15.2.2007, Kok., s. I-1519, 29 kohta).

42 ”Siviili- ja kauppaoikeudellisen asian” käsitteen itsenäinen tulkinta johtaa siihen, että tietyt tuomioistuinten ratkaisut jäävät asetuksen N:o 44/2001 soveltamisalan ulkopuolelle joko oikeusriidan asianosaisten välisten oikeussuhteiden laatua tai oikeusriidan kohdetta luonnehtivien tekijöiden vuoksi (ks. em. asia LTU, tuomion 4 kohta; em. asia Rüffer, tuomion 14 kohta; em. asia Préservatrice foncière TIARD, tuomion 21 kohta; em. asia ČEZ, tuomion 22 kohta ja em. asia Lechouritou ym., tuomion 30 kohta).

43 Yhteisöjen tuomioistuin on täten todennut, että vaikka tietyt viranomaisen ja yksityisen väliset oikeusriidat saattavatkin kuulua kyseisen käsitteen soveltamisalaan, näin ei ole viranomaisen käyttäessä julkista valtaa (ks. em. asia LTU, tuomion 4 kohta; em. asia

Rüffer, tuomion 8 kohta; em. asia Sonntag, tuomion 20 kohta; em. asia Préservatrice foncière TIARD, tuomion 22 kohta ja em. asia Lechouritou ym., tuomion 31 kohta).

44 Se nimittäin, että yksi oikeusriidan asianosaisista käyttää julkista valtaa, koska se käyttää yksityisten välisiin suhteisiin sovellettaviin sääntöihin nähden poikkeuksellisen laajaa valtaa, estää, että tällainen oikeusriita olisi asetuksen N:o 44/2001 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu siviili- ja kauppaoikeudellinen asia (ks. vastaavasti em. asia LTU, tuomion 4 kohta; em. asia Rüffer, tuomion 9 ja 16 kohta; em. asia Sonntag, tuomion 22 kohta; em. asia Préservatrice foncière TIARD, tuomion 30 kohta ja em. asia Lechouritou ym., tuomion 34 kohta).

45 Pääasiassa on kyseessä yksityisten välinen oikeusriita, joka koskee vahingonkorvauksen saamista maa-alueen lainvastaisesta haltuunotosta, maa-alueen luovutusta ja palauttamista ennalleen sekä pidättäytymistä muista maa-alueeseen kohdistuvista lainvastaisista toimista. Vireille pantu asia ei kohdistu toimintaan tai menettelyihin, jotka edellyttävät, että yksi oikeusriidan asianosaisista käyttää julkista valtaa, vaan se kohdistuu yksityisten toteuttamiin toimiin.

46 Pääasiassa kyseessä olevaa asiaa on siis pidettävä asetuksen N:o 44/2001 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna ”siviili- ja kauppaoikeudellisena asiana”.

Toinen kysymys

47 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy toisella kysymyksellään pääasiallisesti, voidaanko se, että jäsenvaltion tuomioistuin on antanut tuomion maa-alueesta, joka sijaitsee tämän valtion sellaisella alueella, joka ei kuulu tämän valtion hallituksen tosiasialliseen hallintaan, katsoa asetuksen N:o 44/2001 22 artiklan 1 alakohdassa

säädetyn toimivaltasäännön rikkomiseksi, ja voidaanko tämän perusteella siis kieltäytyä tunnustamasta kyseistä tuomiota tai panemasta sitä täytäntöön mainitun asetuksen 35 artiklan 1 kohdan nojalla.

48 Tästä on todettava, että asetuksen N:o 44/2001 22 artiklassa on pakottava ja tyhjentävä luettelo oikeuspaikoista, joilla on jäsenvaltioissa yksinomainen kansainvälinen toimivalta. Kyseisessä artiklassa vain osoitetaan jäsenvaltio, jonka tuomioistuimet ovat toimivaltaisia asiallisesti, mutta siinä ei jaeta toimivaltaa kyseessä olevan jäsenvaltion sisällä. Kunkin jäsenvaltion asiana on määrittää oma tuomioistuinorganisaationsa.

49 Lisäksi asetuksen 35 artiklan 3 kohdassa säädetty periaate, jonka mukaan tuomiojäsenvaltion tuomioistuinten toimivaltaa ei saa tutkia – tällainen tutkinta on sallittua vain saman artiklan 1 kohdan säännösten osalta –, on esteenä sille, että kyseessä olevan tuomiojäsenvaltion tuomioistuinten sisäinen toimivalta tutkitaan pääasiassa.

50 Asetuksen N:o 44/2001 22 artiklan 1 alakohdassa säädetty sääntö, jonka mukaan toimivalta on kiinteistön sijaintipaikan tuomioistuimilla (forum rei sitae), koskee siis jäsenvaltioiden tuomioistuinten kansainvälistä toimivaltaa eikä niiden sisäistä toimivaltaa.

51 Pääasiassa on riidatonta, että maa-alue sijaitsee Kyproksen tasavallan alueella ja että asetuksen N:o 44/2001 22 artiklan 1 alakohdassa säädettyä toimivaltasääntöä on siis noudatettu. Se, että maa-alue sijaitsee pohjoisosassa, voi mahdollisesti vaikuttaa kyproslaisten tuomioistuinten sisäiseen toimivaltaan, mutta se ei voi vaikuttaa mitenkään kyseisen asetuksen soveltamiseen.

52 Toiseen kysymykseen on vastattava edellä esitetyn perusteella, että asetuksen N:o 44/2001 35 artiklan 1 kohdassa ei oikeuteta jäsenvaltion tuomioistuinta epäämään tunnustamista tai täytäntöönpanoa tuomiolta, jonka toisen jäsenvaltion tuomioistuimet ovat antaneet maa-alueesta, joka sijaitsee tämän viimeksi mainitun valtion sellaisessa osassa, joka ei kuulu tämän valtion hallituksen tosiasialliseen hallintaan.

Kolmas kysymys

53 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kolmannella kysymyksellään pääasiallisesti, että kun jäsenvaltion tuomioistuinten tuomiota maa-alueesta, joka sijaitsee tämän valtion sellaisessa osassa, joka ei kuulu tämän valtion hallituksen tosiasialliseen hallintaan, ei voida käytännössä panna täytäntöön maa-alueen sijaintipaikalla, onko tämä seikka peruste sille, että tuomion tunnustaminen tai täytäntöönpano evätään asetuksen N:o 44/2001 34 artiklan 1 alakohdan nojalla.

– Asetuksen N:o 44/2001 34 artiklan 1 alakohta

54 Asetuksen N:o 44/2001 34 artiklan 1 alakohdan mukaan tuomiota ei tunnusteta, jos tunnustaminen on selkeästi vastoin sen jäsenvaltion oikeusjärjestyksen perusteita (ordre public), missä tunnustamista pyydetään. Saman asetuksen 45 artiklan 1 kohdassa säädetään samanlaisesta tapauksesta, jossa tuomion toteaminen täytäntöönpanokelpoiseksi evätään.

55 Aluksi on palautettava mieleen, että asetuksen N:o 44/2001 34 artiklaa on tulkittava suppeasti, koska sillä rajoitetaan yhden asetuksella tavoitellun perustavanlaatuisen päämäärän toteuttamista (ks. asia C-414/92, Solo Kleinmotoren, tuomio 2.6.1994, Kok., s. I-2237, 20 kohta; asia C-7/98, Krombach, tuomio 28.3.2000, Kok., s. I-1935, 21 kohta ja asia C-38/98, Renault, tuomio 11.5.2000, Kok., s. I-2973, 26 kohta). Kun on kyse juuri asetuksen 34 artiklan 1 alakohdassa tarkoitetusta, oikeusjärjestyksen perusteita koskevasta säännöksestä, siihen voidaan vedota ainoastaan poikkeustilanteissa (ks. asia 145/86, Hoffmann, tuomio 4.2.1988, Kok., s. 645, 21 kohta; asia C-78/95,

Hendrikman ja Feyen, tuomio 10.10.1996, Kok., s. I-4943, 23 kohta; em. asia Krombach, tuomion 21 kohta ja em. asia Renault, tuomion 26 kohta).

56 Vaikka jäsenvaltiot voivat asetuksen N:o 44/2001 34 artiklan 1 alakohdassa säädetyn varauman perusteella lähtökohtaisesti vapaasti määritellä kansallisten käsitystensä mukaisesti, mitä vaatimuksia niiden oikeusjärjestysten perusteista aiheutuu, tälle käsitteelle asetetaan rajat kyseisen asetuksen tulkinnalla (ks. em. asia Krombach, tuomion 22 kohta ja em. asia Renault, tuomion 27 kohta).

57 Vaikka yhteisöjen tuomioistuimen tehtävänä ei siis ole määritellä jäsenvaltion oikeusjärjestyksen perusteiden sisältöä, sen on kuitenkin valvottava, missä rajoissa jäsenvaltion tuomioistuin voi tähän käsitteeseen nojautuen olla tunnustamatta toisessa jäsenvaltiossa annettua tuomiota (em. asia Krombach, tuomion 23 kohta ja em. asia Renault, tuomion 28 kohta).

58 Koska asetuksen N:o 44/2001 36 artiklassa ja 45 artiklan 2 kohdassa kielletään ulkomaisen tuomion ottaminen uudelleen tutkittavaksi sen sisältämän asiaratkaisun osalta, niillä estetään se, että valtion, jossa tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään, tuomioistuin kieltäytyisi tunnustamasta tai panemasta täytäntöön tuomiota pelkästään sillä perusteella, että tuomiovaltion tuomioistuimen soveltama oikeussääntö poikkeaa oikeussäännöstä, jota valtion, jossa tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään, tuomioistuin olisi soveltanut, jos asia olisi saatettu sen ratkaistavaksi. Valtion, jossa tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään, tuomioistuin ei voi myöskään tutkia, pitävätkö tuomiovaltion tuomioistuimen arvioinnit oikeudellisista seikoista ja tosiseikoista paikkansa (ks. em. asia Krombach, tuomion 36 kohta ja em. asia Renault, tuomion 29 kohta).

59 Asetuksen N:o 44/2001 34 artiklan 1 alakohdassa olevaa, oikeusjärjestyksen perusteita koskevaa säännöstä voidaan soveltaa ainoastaan, jos toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion tunnustaminen tai täytäntöönpano olisi kestämättömällä tavalla ristiriidassa valtion, jossa tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään, oikeusjärjestyksen kanssa sen vuoksi, että tällä tunnustamisella tai täytäntöönpanolla loukattaisiin jotakin perustavanlaatuista periaatetta. Jotta noudatettaisiin kieltoa tutkia ulkomainen tuomio uudelleen sen sisältämän asiaratkaisun osalta, kyseessä on oltava sellaisen oikeus-

säännön ilmeinen rikkominen, jota pidetään valtion, jossa tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään, oikeusjärjestyksessä olennaisen tärkeänä, tai sellaisen oikeuden ilmeinen loukkaaminen, jota pidetään tässä oikeusjärjestyksessä perustavanlaatuisena (ks. em. asia Krombach, tuomion 37 kohta ja em. asia Renault, tuomion 30 kohta).

60 Valtion, jossa tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään, tuomioistuin ei voi kieltäytyä tunnustamasta toisessa jäsenvaltiossa annettua tuomiota pelkästään sillä perusteella, että sen käsityksen mukaan kansallista tai yhteisön oikeutta on sovellettu virheellisesti tässä tuomiossa, sillä muuten kyseenalaistettaisiin asetuksen N:o 44/2001 tarkoitus. On päinvastoin katsottava, että tällaisissa tilanteissa yksityisille tarjotaan riittävät takeet kussakin jäsenvaltiossa käytössä olevalla muutoksenhakujärjestelmällä, jota on täydennetty EY 234 artiklassa määrätyllä ennakkoratkaisupyyntömenettelyllä (ks. em. asia Renault, tuomion 33 kohta). Oikeusjärjestyksen perusteita koskevaan säännökseen voitaisiin tällaisissa tilanteissa vedota ainoastaan, jos kyseinen oikeudellinen virhe edellyttää, että tuomion tunnustaminen tai täytäntöönpano valtiossa, jossa tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään, katsotaan kyseisen jäsenvaltion oikeusjärjestyksen olennaisen tärkeän oikeussäännön ilmeiseksi rikkomiseksi (ks. vastaavasti em. asia Renault, tuomion 34 kohta).

61 Pääasiassa on niin, että kuten Apostolides sekä Kyproksen ja Kreikan hallitukset ovat todenneet, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ole maininnut mitään Yhdistyneen kuningaskunnan oikeusjärjestyksen perustavanlaatuista periaatetta, jota kyseessä olevien tuomioiden tunnustaminen tai täytäntöönpano voisi loukata.

62 On siis katsottava, että koska Yhdistyneen kuningaskunnan oikeusjärjestyksessä ei ole sellaista perustavanlaatuista periaatetta, jota kyseessä olevien tuomioiden tunnustaminen tai täytäntöönpano voisi loukata, näiden tuomioiden tunnustamisen epääminen asetuksen N:o 44/2001 34 artiklan 1 alakohdan nojalla ei ole oikeutettua sillä perusteella, että jäsenvaltion tuomioistuinten tuomiota maa-alueesta, joka sijaitsee tämän valtion sellaisessa osassa, joka ei kuulu tämän valtion hallituksen tosiasialliseen hallintaan, ei voida käytännössä panna täytäntöön maa-alueen sijaintipaikalla. Myöskään täytäntöönpanon epääminen ei voi perustua kyseiseen säännökseen, kuten saman asetuksen 45 artiklan 1 kohdassa säädetään.

– Asetuksen N:o 44/2001 38 artiklan 1 kohta

63 Edellä esitetystä huolimatta on muistutettava siitä, että yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisöjen tuomioistuin voi EY 234 artiklan soveltamista koskevissa asioissa kansallisen tuomioistuimen esittämien kysymysten sanamuodon perusteella ja sen esittämät tiedot huomioon ottaen osoittaa, mitkä seikat liittyvät yhteisön oikeuden tulkintaan, auttaakseen kansallista tuomioistuinta ratkaisemaan sen käsiteltäväksi saatetun oikeudellisen ongelman (ks. yhdistetyt asiat C-330/90 ja C-331/90, López Brea ja Hidalgo Palacios, tuomio 28.1.1992, Kok., s. I-323, 5 kohta; asia C-224/01, Köbler, tuomio 30.9.2003, Kok., s. I-10239, 60 kohta ja asia C-346/05, Chateignier, tuomio 9.11.2006, Kok., s. I-10951, 18 kohta).

64 Pääasiassa on niin, että vaikka se, että kyseessä olevia tuomioita ei voida panna täytäntöön tuomiojäsenvaltiossa, ei voi oikeuttaa näiden tuomioiden tunnustamisen tai täytäntöönpanon epäämistä asetuksen N:o 44/2001 34 artiklan 1 alakohdan nojalla, tällainen seikka voi olla merkityksellinen sovellettaessa saman asetuksen 38 artiklan 1 kohtaa.

65 Tässä viimeksi mainitussa säännöksessä säädetään, että jäsenvaltiossa annettu ja siellä täytäntöönpanokelpoinen tuomio on pantava täytäntöön toisessa jäsenvaltiossa, kun tuomio asiaan osallisen hakemuksesta on siellä julistettu täytäntöönpanokelpoiseksi.

66 Näin ollen se, että tuomio on pantavissa täytäntöön jäsenvaltiossa, jossa se on annettu, on edellytys sen täytäntöönpanolle jäsenvaltiossa, jossa täytäntöönpanoa pyydetään (ks. asia C-267/97, Coursier, tuomio 29.1.1999, Kok., s. I-2543, 23 kohta). Tämän osalta on todettava, että vaikka tunnustamisesta on lähtökohtaisesti seurattava, että tuomioilla on sama sitovuus ja tehokkuus kuin niillä on jäsenvaltiossa, jossa ne on annettu (ks. em. asia Hoffmann, tuomion 10 ja 11 kohta), tuomiolle ei ole sitä täytäntöön pantaessa mitään syytä antaa oikeusvaikutuksia, joita sillä ei ole tuomiojäsenvaltiossa (ks. Jenardin selvitys, joka koskee tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla tehtyä yleissopimusta (EYVL 1979, C 59, s. 48)), tai vaikutuksia, joita ei olisi suoraan jäsenvaltiossa, jossa täytäntöönpanoa pyydetään, annetulla samankaltaisella tuomiolla.

67 Pääasiassa ei kuitenkaan voida väittää pätevästi, että kyseessä olevat tuomiot eivät ole täytäntöönpanokelpoisia tuomiojäsenvaltiossa.

68 Kyse nimittäin on tuomioista, joissa on asetettu velvoitteita ja joille asetuksen N:o 44/2001 54 artiklan mukaisesti annetussa todistuksessa todetaan, että tuomiot ovat tuomiojäsenvaltiossa täytäntöönpanokelpoisia todistuksen antamispäivänä.

69 Tämän osalta on huomattava, että asetuksessa N:o 44/2001 säädetään ainoastaan ulkomaisten täytäntöönpanokelpoisten ratkaisujen eksekvatuurimenettelystä, ei varsinaisesta täytäntöönpanosta, johon sovelletaan yhä asiaa käsittelevässä tuomioistuimessa sovellettavaa kansallista lainsäädäntöä (ks. asia 148/84, Deutsche Genossenschaftsbank, tuomio 2.7.1985, Kok., s. 1981, 18 kohta; asia 119/84, Capelloni ja Aquilini, tuomio 3.10.1985, Kok., s. 3147, 16 kohta ja em. asia Hoffmann, tuomion 27 kohta), mutta jäsenvaltion, jossa täytäntöönpanoa pyydetään, menettelysääntöjen soveltaminen täytäntöönpanon yhteydessä ei saa haitata kyseisessä asetuksessa säädetyn eksekvatuurijärjestelmän tehokasta vaikutusta tekemällä tyhjiksi asiaa koskevat periaatteet, joista asetuksessa itsessään säädetään joko nimenomaisesti tai implisiittisesti (ks. vastaavasti em. asia Capelloni ja Aquilini, tuomion 21 kohta; em. asia Hoffmann, tuomion 29 kohta ja asia C-365/88, Hagen, tuomio 15.5.1990, Kok., s. I-1845, 20 kohta).

70 Se, että kantajilla voisi olla vaikeuksia saada kyseessä olevat tuomiot pantaviksi täytäntöön pohjoisosassa, ei voi poistaa niiden täytäntöönpanokelpoisuutta, eikä se siis estä jäsenvaltion, jossa täytäntöönpanoa pyydetään, tuomioistuimia toteamasta, että tällaiset tuomiot ovat täytäntöönpanokelpoisia.

71 Kolmanteen kysymykseen on vastattava edellä esitetyn perusteella, että se, että jäsenvaltion tuomioistuinten tuomiota maa-alueesta, joka sijaitsee tämän valtion sellaisessa osassa, joka ei kuulu tämän valtion hallituksen tosiasialliseen hallintaan, ei voida käytännössä panna täytäntöön maa-alueen sijaintipaikalla, ei ole peruste sille, että tuomion tunnustaminen tai täytäntöönpano evätään asetuksen N:o 44/2001 34 artiklan

1 alakohdan nojalla, eikä se myöskään merkitse, että tuomio ei olisi täytäntöönpanokelpoinen asetuksen 38 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

Neljäs kysymys

72 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee neljännellä kysymyksellään pääasiallisesti, voidaanko yksipuolisen tuomion tunnustaminen tai täytäntöönpano evätä asetuksen N:o 44/2001 34 artiklan 2 alakohdan nojalla sillä perusteella, että haastehakemusta tai vastaavaa asiakirjaa ei ole annettu tiedoksi vastaajalle niin hyvissä ajoin ja siten, että vastaaja olisi voinut valmistautua vastaamaan asiassa, kun tämä on voinut hakea tuomioon muutosta tuomiojäsenvaltion tuomioistuimissa.

73 Asetuksen N:o 44/2001 johdanto-osan 16–18 perustelukappaleesta ilmenee, että asetuksessa säädetyn järjestelmän, joka koskee muutoksenhakua tuomion tunnustamiseen tai täytäntöönpanoon, tarkoituksena on luoda oikea tasapaino seuraavien kahden seikan välille: yhtäältä keskinäinen luottamus lainkäyttöön unionissa, mikä edellyttää, että jäsenvaltiossa annetut tuomiot lähtökohtaisesti tunnustetaan ja todetaan täytäntöönpanokelpoisiksi ilman erityistä menettelyä toisessa jäsenvaltiossa, ja toisaalta vastaajan oikeuksien huomioon ottaminen, joka merkitsee sitä, että vastaajan on voitava hakea täytäntöönpanokelpoisuudesta tehtyyn päätökseen muutosta kontradiktorisessa menettelyssä, jos hän katsoo, että jokin täytäntöönpanon epäämisen perusteista täyttyy.

74 Yhteisöjen tuomioistuimella oli asiassa C-283/05, ASML, 14.12.2006 antamassaan tuomiossa (Kok., s. I-12041) tilaisuus korostaa eroja, joita on asetuksen N:o 44/2001 34 artiklan 2 alakohdan ja tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehdyn yleissopimuksen (EYVL 1972, L 299, s. 32) 27 artiklan 2 kohdan välillä.

75 Kyseisessä 34 artiklan 2 alakohdassa, toisin kuin mainitussa 27 artiklan 2 kohdassa, ei välttämättä edellytetä haasteen tiedoksiannon asianmukaisuutta vaan pikemminkin puolustautumisoikeuksien tehokasta kunnioittamista (em. asia ASML, tuomion 20 kohta).

76 Asetuksen N:o 44/2001 34 artiklan 2 alakohdassa ja 45 artiklan 1 kohdassa nimittäin säädetään, että yksipuolisen tuomion tunnustaminen tai täytäntöönpano on evättävä muutoksenhaussa, jos tuomio on annettu poisjäänyttä vastaajaa vastaan eikä haastehakemusta tai vastaavaa asiakirjaa ole annettu tiedoksi vastaajalle niin hyvissä ajoin ja siten, että vastaaja olisi voinut valmistautua vastaamaan asiassa, paitsi jos vastaaja ei ole hakenut kyseiseen tuomioon muutosta tuomiojäsenvaltion tuomioistuimissa, vaikka olisi voinut niin tehdä.

77 Kyseisten säännösten sanamuodosta ilmenee, että yksipuolinen tuomio, joka on annettu sellaisen haastehakemuksen perusteella, jota ei ole annettu tiedoksi poisjääneelle vastaajalle niin hyvissä ajoin ja siten, että vastaaja olisi voinut valmistautua vastaamaan asiassa, on tunnustettava, jos vastaaja ei ole hakenut kyseiseen tuomioon muutosta, vaikka olisi voinut niin tehdä.

78 Puolustautumisoikeuksia, joita yhteisön lainsäätäjä on halunnut suojata asetuksen N:o 44/2001 34 artiklan 2 alakohdalla, kunnioitetaan sitäkin suuremmalla syyllä silloin, kun vastaaja on tosiasiallisesti hakenut yksipuoliseen tuomioon muutosta ja kun vastaaja on tämän muutoksenhaun avulla voinut vedota siihen, että haastehakemusta tai vastaavaa asiakirjaa ei annettu hänelle tiedoksi niin hyvissä ajoin ja siten, että hän olisi voinut valmistautua vastaamaan asiassa.

79 Pääasiassa on riidatonta, että Oramsit hakivat tuomiojäsenvaltiossa muutosta 9.11.2004 annettuun yksipuoliseen tuomioon. Asetuksen N:o 44/2001 34 artiklan 2 alakohtaan ei siis voida vedota pätevästi.

80 Neljänteen kysymykseen on vastattava edellä esitetyn perusteella, että yksipuolisen tuomion tunnustamista tai täytäntöönpanoa ei voida evätä asetuksen N:o 44/2001 34 artiklan 2 alakohdan nojalla silloin, kun vastaaja on voinut hakea yksipuoliseen tuomioon muutosta ja kun hän on tämän muutoksenhaun avulla voinut vedota siihen, että haastehakemusta tai vastaavaa asiakirjaa ei annettu hänelle tiedoksi niin hyvissä ajoin ja siten, että hän olisi voinut valmistautua vastaamaan asiassa.

Viides kysymys

81 Kun neljänteen kysymykseen annettu vastaus otetaan huomioon, viidenteen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

82 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Se, että Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan liittymisehdoista ja niiden sopimusten mukautuksista, joihin Euroopan unioni perustuu, tehdyn

asiakirjan Kyprosta koskevassa pöytäkirjassa N:o 10 olevassa 1 artiklan 1 kohdassa lykätään yhteisön säännöstön soveltamista Kyproksen tasavallan niillä alueilla, jotka eivät kuulu tämän jäsenvaltion hallituksen tosiasialliseen hallintaan, ei estä soveltamasta tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 44/2001 tuomioon, jonka on antanut Kyproksen hallituksen tosiasialliseen hallintaan kuuluvalla tämän saaren alueella toimiva kyproslainen tuomioistuin mutta joka koskee mainituilla alueilla sijaitsevaa maa-aluetta.

2) **Asetuksen N:o 44/2001 35 artiklan 1 kohdassa ei oikeuteta jäsenvaltion tuomioistuinta epäämään tunnustamista tai täytäntöönpanoa tuomiolta, jonka toisen jäsenvaltion tuomioistuimet ovat antaneet maa-alueesta, joka sijaitsee tämän viimeksi mainitun valtion sellaisessa osassa, joka ei kuulu tämän valtion hallituksen tosiasialliseen hallintaan.**

3) **Se, että jäsenvaltion tuomioistuinten tuomiota maa-alueesta, joka sijaitsee tämän jäsenvaltion sellaisessa osassa, joka ei kuulu tämän valtion hallituksen tosiasialliseen hallintaan, ei voida käytännössä panna täytäntöön maa-alueen sijaintipaikalla, ei ole peruste sille, että tuomion tunnustaminen tai täytäntöönpano evätään asetuksen N:o 44/2001 34 artiklan 1 alakohdan nojalla, eikä se myöskään merkitse, että tuomio ei olisi täytäntöönpanokelpoinen asetuksen 38 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla.**

4) **Yksipuolisen tuomion tunnustamista tai täytäntöönpanoa ei voida evätä asetuksen N:o 44/2001 34 artiklan 2 alakohdan nojalla silloin, kun vastaaja on voinut hakea yksipuoliseen tuomioon muutosta ja kun hän on tämän muutoksenhaun avulla voinut vedota siihen, että haastehakemusta tai vastaavaa asiakirjaa ei annettu hänelle tiedoksi niin hyvissä ajoin ja siten, että hän olisi voinut valmistautua vastaamaan asiassa.**

Allekirjoitukset